

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Μ. Τετάρτη 16 Απριλίου 2025
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων:

- «Σύνταγμα του 1927»
- «Ψήφισμα της 5ης Μαΐου 1827»
- «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις (Κρήτη)»

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2 α.

Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις επιλέγοντας τη λέξη **Σωστό (Σ)** αν θεωρείτε ότι η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος (Λ)** αν πιστεύετε ότι η πρόταση είναι λανθασμένη:

- Η διάνοιξη της διώρυγας του Σουέζ ολοκληρώθηκε το 1869.
- Στις εκλογές της 8^{ης} Αυγούστου 1910 για πρώτη φορά εμφανίστηκε η σοσιαλδημοκρατική «Κοινωνιολογική Εταιρεία»
- Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Πλαστήρας επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, θέλοντας να εμποδίσει το Λαϊκό Κόμμα να σχηματίσει κυβέρνηση.
- Με βάση το άρθρο 11 της Συνθήκης της Λωζάνης ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη.
- Για να διευκολυνθεί το έργο της ελληνικής αντιπροσωπείας στη Μικτή Επιτροπή ιδρύθηκαν κατά τόπους Γραφεία Ανταλλαγής.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Α2 β.

Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά ξεκινώντας από αυτό που συνέβη παλαιότερα και ολοκληρώνοντας με εκείνο που έγινε πιο πρόσφατα:

- Η σύνταξη και η υπογραφή του πρώτου επίσημου επαναστατικού κειμένου της επανάστασης του Θερίσου.
- Η άφιξη στην Κρήτη Διεθνούς Επιτροπής που θα εξέταζε την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και θα υπέβαλε σχετική έκθεση.
- Η οργάνωση του λεπροκομείου της Σπιναλόγκας
- Οι Δυνάμεις παραχωρούν στο βασιλιά των Ελλήνων το δικαίωμα να ορίζει τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης.

5. Οι ξένοι Ναύαρχοι αναχωρούν από την Κρήτη και αμέσως άρχισε το έργο της οργάνωσης της Κρητικής Πολιτείας.

Μονάδες 5**ΘΕΜΑ Β1**

- α) Να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα από την αγροτική μεταρρύθμιση του Βενιζέλου (1917) για την ενίσχυση της αγροτικής οικονομίας της Ελλάδας (Μονάδες 7) και
- β) τα παράπονα που διατύπωναν οι πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής προς το ελληνικό κράτος αναφορικά με την ανταλλάξιμη ακίνητη περιουσία που δεν περιήλθε σ' αυτούς. (Μονάδες 6)

Μονάδες 13**ΘΕΜΑ Β2**

Να αναφερθείτε:

- α) στην παραχώρηση των ειδικών προνομίων, γνωστών στην παγκόσμια ιστορία με τους νομικούς όρους «Χάτι Σερίφ» (1839) και «Χάτι Χουμαγιούν» (1856) τα οποία συνέβαλαν οικονομική και πνευματική ανάπτυξη του Ποντιακού Ελληνισμού (Μονάδες 6) και
- β) στην εμπορική ανάπτυξη που γνώρισε η Τραπεζούντα κατά το β' μισό του 19ου αιώνα (μονάδες 6)

Μονάδες 12**ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ****ΘΕΜΑ Γ1**

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα Α, Β και Γ που σας δίνονται να παρουσιάσετε τις ενέργειες που έγιναν:

- α) μετά την καταστροφή των Ψαρών (1824) για την περίθαλψη και αποκατάσταση των Ψαριανών προσφύγων σε διάφορες περιοχές της επαναστατημένης Ελλάδας, (μονάδες 15) και
- β) τις ενέργειες των οθωνικών κυβερνήσεων για την αποκατάσταση των Κρητών προσφύγων (μονάδες 10)

Μονάδες 25**ΚΕΙΜΕΝΟ Α**

Στις 4 Ιουλίου 1824 [οι Ψαριανοί] ζήτησαν να τους παραχωρηθεί το φρούριο της Μονεμβασιάς για να εγκατασταθούν προσωρινά. Το αίτημά τους έγινε αποδεκτό [...] Σε άλλη τους επιστολή με παραλήπτη το Βουλευτικό και με ημερομηνία την 29^η Ιουλίου ζητούν την εξαγορά των Ψαριανών αιχμαλώτων οικογενειών. Η Διοίκηση τους έστειλε το ευτελές ποσό των 10.000 γροσίων. Η μόνη χαρά και παρηγοριά που πήραν στη Μονεμβασιά ήταν όταν αντίκρισαν τον πλούσιο συμπατριώτη τους Ιωάννη Βαρβάκη, ο οποίος ταξίδευσε από τη Ρωσία για να τους συναντήσει και να τους ενισχύσει οικονομικά. Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα παραμονής στη Μονεμβασιά πολλοί Ψαριανοί εξαιτίας των επιδημιών και κακουχιών εγκαταλείπουν το φρούριο και μεταβαίνουν στη Σύρο, Μύκονο και Τήνο [...]. Στη Σύρο εγκαταστάθηκαν στην παραλιακή συνοικία της Ερμουπόλεως, που ονομάστηκε τα

«Ψαριανά», και συνετέλεσαν πολύ δυναμικά στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης μαζί με τους Χίους. [...] Την εγκατάσταση αυτή τη θεωρούσαν προσωρινή, πάντοτε επιζητούσαν έναν μόνιμο τόπο, στον οποίο θα συγκεντρώνονταν όλοι και θα κατοικούσαν.

Αρχιμανδρίτης Ιωακείμ Αρχοντός, από την ιστοσελίδα του Δήμου Ψαρών (www.dimospsaron.gr/istoriki-anadromi)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η επιτροπή [των Ψαριανών] επέδειξε εξαιρετική ζωτικότητα και δραστηριότητα τόσο εως τα τοπικά ζητήματα της νήσου Αίγινης, όσο και εως τα γενικότερα του έθνους. Οι Ψαριανοί διαρκώς προσερχόμενοι εως την Αίγινα μετά την καταστροφή της πατρίδος των [...] είχαν προβεί εως την ειρηνικήν κατάκτησιν της νήσου, η οποία τους προσείλκυσε προφανώς δια την τότε προνομιούχον θέσιν της εν τη επαναστατημένη Ελλάδα. Τα ήθη και τα έθιμα μεταφυτεύονται εως την νέαν πατρίδα των Ψαριανών και διαφυλάττονται χάρις εως τον μεταξύ αυτών στενόν σύνδεσμον και την ισχυράν δύναμιν των παραδόσεων. Το κοινοτικό των σύστημα εξακολουθεί υφιστάμενον μέχρι του 1849 [...]. Η συσσωμάτωσις αυτή των Ψαριανών εν Αίγινη κατέστησεν αυτούς τοσούτον ισχυρούς, ώστε από το 1825 επαύθη υπό της κυβερνήσεως ο έπαρχος της νήσου, την οποίαν διώκει εως το εξής η Επιτροπή των Ψαριανών.

Απ. Βακαλόπουλος, **Πρόσφυγες και προσφυγικόν ζήτημα κατά την Επανάστασιν του 1821**, Ιστορική Μελέτη, Εν Θεσσαλονίκη 1939, σ. 85- 87.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

[...] Με αφορμή παράπονα και αιτήματα Κρητών το έτος της άφιξης του Όθωνα στην Ελλάδα, έγινε αναφορά στην αποτυχία των μέτρων που εφαρμόστηκαν γι' αυτούς επί Καποδίστρια. Ως αιτίες αναφέρονται α) ο εμφύλιος πόλεμος που ακολούθησε τη δολοφονία του Καποδίστρια, ο οποίος δυσχέρανε το όλο εγχείρημα, β) η αντίδραση των γηγενών, καθώς παραχωρήθηκαν σε Κρήτες εθνικές γαίες που είχαν εκχερσωθεί από τους γηγενείς γ) η έλλειψη των απαραίτητων χρημάτων για να ικανοποιηθούν οι πρώτες ανάγκες των αποίκων, δ) το γεγονός ότι οι Κρήτες ήταν στην πλειονότητά τους πολεμιστές, «εχθροί του αλετριού». Την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα το κράτος ασχολήθηκε συστηματικότερα με την αποκατάσταση των προσφύγων. Τα πρώτα νομοθετήματα αφορούσαν και πάλι τους Κρήτες, με την ίδρυση των συνοικισμών Μινώα στην Αργολίδα και Νέα Κρήτη στη Μεσσηνία το 1834. Η αποκατάσταση αυτή επαναβεβαιώθηκε και επεκτάθηκε και στον Αδάμαντα της Μήλου με το νόμο ΡΙΔ' «Περί αποικισμού των Κρητών» της 15^{ης} Σεπτεμβρίου 1848.

Ν. Ανδριώτης, «Κρήτες πρόσφυγες κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος της επανάστασης του 1821», **ΙΒ' Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο**, 21- 25 /9/ 2016.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται να αναφερθείτε:

- α) στις κοινωνικές ομάδες και στα στελέχη που συμπαρατάχθηκαν με το ρωσικό κόμμα (μονάδες 12) και
- β) στις συνθήκες που οδήγησαν στην παρακμή του κόμματος κατά την περίοδο της συνταγματικής μοναρχίας (μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τα κύρια οχυρά στα οποία στηρίχθηκε ο καποδιστριακός μηχανισμός προκειμένου να συγκροτήσει την κομματική του βάση ήταν τρία και στηρίζονταν ιδίως στη νομιμοφροσύνη των περιφερειακών φατριών: η Πελοπόννησος με εμψυχωτή τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη· η περιοχή της Φωκίδας στη Ρούμελη με αρχηγό τον Ιωάννη Γκούρα Μαμούρη, αφοσιωμένο φίλο και σύμμαχο του Καποδίστρια στον οποίον ο Κυβερνήτης ανταπέδιδε τη φιλία του· τέλος οι Σπέτσες, με επικεφαλής τον Ιωάννη Μέξη και την οικογένεια Κολανδρούτσου. Ας σημειωθεί πως το νησί αυτό, [...] θεωρούνταν, και από εμπορική παράδοση ακόμα, αφοσιωμένο στη Ρωσία ήδη από τα προεπαναστατικά χρόνια. Σ' αυτές τις τοπικές δυνάμεις συστατικές κατά βάση του καποδιστριακού κόμματος, πρέπει να προστεθούν οι όχι ευκαταφρόνητες δυνάμεις που προέρχονταν από ορισμένες ομάδες ετεροχθόνων: Επτανήσιοι, Ηπειρώτες, Έλληνες των νησιών του Αιγαίου και της Μ. Ασίας, Έλληνες της διασποράς ιδίως από τους εγκαταστημένους στη Ρωσία. Ο Κωνσταντίνος Κανάρης [...], έπαιξε για τα νησιά το ρόλο που διαδραμάτιζε στην Πελοπόννησο ο Κολοκοτρώνης. Χάρη σ' αυτή τη δομή του καποδιστριακού κόμματος έγιναν εφικτά δύο πράγματα: από το ένα μέρος το κόμμα απόκτησε εξαρχής συνοχή και από το άλλο μπόρεσε να λειτουργήσει σε επίπεδο εθνικό, καλύπτοντας γεωγραφικά ολόκληρη την επικράτεια [...]

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1979, τόμ. ΙΓ' σ. 29.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Η πολεμική του Μεταξά¹ στηρίχθηκε κυρίως στο εκκλησιαστικό ζήτημα. Ήρθε πάλι στη μέση το ζήτημα της διακοπής των σχέσεων της Ελληνικής Εκκλησίας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο. [...]. Με επιχειρήματα δημοκοπικά ερεθίζονταν τα φιλορθόδοξα αισθήματα των λαϊκών μαζών και κυρίως της αγροτιάς. «Οι Φράγκοι-λέγανε οι ναπαίοι- θα μας χαλάσουν τη θρησκεία [...]». Με τα συνθήματα αυτά τράβηξαν στο Μοριά πολύ κόσμο μαζί τους. Κυρίως το σύνθημα «Ορθοδοξία» επηρέαζε τότε τις αγροτικές μάζες και τις φανάτιζε.

Γ. Κορδάτος, **Μεγάλη Ιστορία της Ελλάδας**, εκδ. 20^{ος} αιώνας, τόμ. 11, σ. 359-360.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

[...] Το άρθρο 1 του σχεδίου του συντάγματος ανακήρυξε το ορθόδοξο θρήσκευμα επίσημη θρησκεία του κράτους. Άφηνε ελευθερία πίστης και στα άλλα δόγματα, αλλά απαγόρευε στους οπαδούς τους να κάνουν προσηλυτισμό. Το άρθρο 2 υπογράμμιζε ότι η Εκκλησία της Ελλάδας, παρόλο που διατηρούσε δογματική ενότητα με τις άλλες ορθόδοξες Εκκλησίες, ήταν αυτοκέφαλη. [...] Συμπεριλήφθηκαν επίσης και διατυπώσεις που υπογράμμιζαν ότι η Εκκλησία της Ελλάδας θα διατηρούσε τους ιερούς κανόνες και τις ιερές παραδόσεις των ορθοδόξων Εκκλησιών.

D. Dakin, **Η ενοποίηση της Ελλάδας, 1770- 1923**, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2012, σ. 126-127.

¹ Ο Ανδρέας Μεταξάς υπήρξε κορυφαίο στέλεχος του ρωσικού κόμματος, ανέλαβε την πρωθυπουργία της χώρας αμέσως μετά την επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 (ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, Γ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ, Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σ. 74)